

College voor Toetsen en Examens

LATIJNSE TAAL EN LITERATUUR

VWO

OUD EXAMENPROGRAMMA

VAKINFORMATIE STAATSEXAMEN 2017

V16.6.1

De vakinformatie in dit document is vastgesteld door het College voor Toetsen en Examens (CvTE). Het CvTE is verantwoordelijk voor de afname van de staatsexamens voortgezet onderwijs en draagt zorg voor de kwaliteit en het niveau van de examens.

De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is belast met de praktische uitvoering en organisatie van de staatsexamens. Met vragen over deze vakinformatie kunt u contact opnemen met de afdeling Examendiensten van DUO: (050) 599 89 33 of staatsexamens@duo.nl.

Inhoud

1 Kernpunten	5
2 Centraal examen	5
3 College-examen	6
4 Examenstof (schematische weergave)	7
Bijlage 1 Beschrijving examenstof	8
Bijlage 2 Pensum	9
Bijlage 3 Hulpmiddelen	11

1 Kernpunten

- Het examen bestaat uit een centraal schriftelijk examen en een mondeling college-examen.
- De kandidaat mag een Latijn-Nederlands woordenboek met grammaticaoverzicht bij het examen gebruiken (zie bijlage 3). Dit moet zelf meegebracht worden.
- Het eindcijfer wordt als volgt berekend: (het cijfer voor het centraal examen + het cijfer voor het college-examen) : 2, afgerond op een geheel getal.
- Vanaf 2017 heeft Latijn een vernieuwd examenprogramma. Deze vakinformatie heeft betrekking op het oude examenprogramma (bezemexamen).

2 Centraal examen

Wat, waar, wanneer

Het centraal examen bestaat uit één zitting van 180 minuten. In hoofdstuk 4 staat de examenstof schematisch weergegeven. In bijlage 1 staat een korte beschrijving van de examenstof.

Bij de aanmelding geeft de kandidaat een voorkeurplaats voor de schriftelijke examens op. Het examenrooster schriftelijk staat op de site: DUO/particulieren/staatsexamenkandidaat. De examenoproep voor de schriftelijke examens verstuurt DUO uiterlijk twee weken voor aanvang van het examen. Daarin staan datum, tijd en locatie vermeld.

De examenstof wordt geëxamineerd aan de hand van een jaarlijks wisselend voorgeschreven pensum van Latijnse en uit het Latijn vertaalde teksten die zijn gekozen vanuit een thematische invalshoek. In de **syllabus 2017 Latijnse taal en cultuur** op examenblad.nl is de thematiek omschreven, tezamen met het benodigde referentiekader en de daarvoor relevante termen en begrippen.

Voor het centraal examen in 2017 is het onderwerp: religieuze uitingen

Kernauteur: Livius

Genre: historisch proza

Aanbevolen Teksteditie: Oxford Classical Texts

Het pensum staat in bijlage 2. Informatie over genre, taal en historische context staan o.a. in de hierboven vermelde syllabus.

In het centraal examen komen de volgende onderdelen aan de orde:

- het vertalen van een niet tot het pensum behorende, geannoteerde Latijnse tekst uit het werk van de kernauteur;
- het beantwoorden van vragen over één of meer teksten uit het in het Latijn gelezen pensum;
- het beantwoorden van vragen over één of meer teksten uit het in vertaling gelezen pensum;
- het beantwoorden van vragen over één of meer niet tot het pensum behorende, uit het Latijn vertaalde teksten die inhoudelijk verwant zijn met de thematiek van het pensum en/of het beantwoorden van vragen over één of meer niet tot het pensum behorende

teksten uit latere perioden, die inhoudelijk verwant zijn met de thematiek van het pensum.

Hulpmiddelen

Het gebruik van een zelf meegebracht woordenboek Latijn - Nederlands en het basispakket hulpmiddelen (zie: bijlage 3) is toegestaan.

Oefenen

Examenbundels of oude examens zijn geschikt om ervaring op te doen. Oude centrale examens zijn te vinden op onder andere examenblad.nl (stel linksboven een bepaald jaar in en vind onder het vwo en Latijn de examendocumenten van dat jaar).

3 College-examen

Wat, waar wanneer

Het college-examen bestaat uit een mondeling examen van 25 minuten en vindt plaats in de periode juni/juli/augustus. Kandidaten kiezen zelf een locatie via de site van DUO. Zij ontvangen twee weken voor het examen een oproepbrief met informatie over de dag en tijd. De examenstof staat in hoofdstuk 4, de laatste kolom van de tabel. In bijlage 1 staat een korte beschrijving.

Direct vóór het mondeling examen krijgt de kandidaat gedurende 20 minuten de tijd om één of meer teksten te bestuderen. Kandidaten kunnen alvast de tekstpassage(s) vertalen en zich in de vragen bij de tekst(en) verdiepen. De genoteerde vertaling, antwoorden en achtergrondkennis mogen gebruikt worden tijdens de zitting.

Voor de teksten zal geput worden uit het oeuvre van **Vergilius**.

Genre: Epos

Tekstedities: P. Vergili Maronis opera ed. R.A.B. Mynors Oxford (OCT) 1969

Rode draad: Van Troje naar Italië

Het pensum staat in bijlage 2.

Informatie over genre, taal en historische context staan o.a. in de **syllabus 2016 Latijnse taal en cultuur**.

Het college-examen bestaat vervolgens uit:

1. vertalen van de voorbereide tekstpassage uit het pensum.
2. beantwoorden van vragen over de voorbereide tekstpassage uit het pensum en over de achtergronden daarvan;
3. beantwoorden van vragen over de achtergronden van de teksten van het pensum.

Overzicht:

voorbereiding	mondeling examen		
tekst(en) vertalen en taalkundig en inhoudelijk toelichten	vertalen van de voorbereide tekstpassage uit het pensum	beantwoorden van vragen over de voorbereide tekstpassage uit het pensum en over de achtergronden daarvan	beantwoorden van vragen over de achtergronden van de teksten van het pensum
20 minuten	25 minuten		
	deelcijfer a	deelcijfer b	deelcijfer c

Hulpmiddelen

Tijdens de voorbereiding van het mondeling examen mag gebruik gemaakt worden van een zelf meegebracht woordenboek Latijn – Nederlands en het basispakket hulpmiddelen (zie: bijlage 3).

Tip: Bekijk de informatiefilm over het mondeling college-examen. Deze film staat op de site onder het kopje: 'Hoe het staatsexamen vo werkt'.

Beoordeling college-examen

Voor het mondeling examen worden de volgende deelcijfers gegeven:

- één voor het vertalen van de voorgelegde tekst: deelcijfer a
- één voor het beantwoorden van vragen over die tekst: deelcijfer b
- één voor het beantwoorden van achtergrondvragen van het pensum: deelcijfer c

Het cijfer voor het college-examen wordt bepaald door de formule $(2a + 2b + c) : 5$, afgerond op 1 decimaal.

4 Examenstof (schematische weergave)

Latijnse taal en literatuur	centraal examen	college-examen
Domein A: Reflectie op klassieke teksten	X	X
Domein B: Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur	X	X
Domein C: Zelfstandige oordeelsvorming	X	X
Domein D: Oriëntatie op studie en beroep		X*
Domein E: Informatievaardigheden		X

* Domein D: Oriëntatie op studie en beroep wordt alleen geëxamineerd in combinatie met het profielwerkstuk.

In bijlage 1 van deze vakinformatie staat een beschrijving van de examenstof. Bij het bestuderen van de examenstof is het raadzaam om gebruik te maken van een lesmethode of examenkatern.

Bijlage 1 Beschrijving examenstof

Domein A: Reflectie op klassieke teksten

1. De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse en klassieke, vertaalde teksten demonstreren door:

- een ongeziene passage te vertalen (*alleen van toepassing op het centraal examen*);
- een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en/of cultuurhistorisch perspectief;
- een passage te vergelijken vanuit taalkundig, letterkundig en/of cultuurhistorisch perspectief, met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.

Domein B: Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur

2. De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse en klassieke, vertaalde teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur:

- onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en zijn eigen leven;
- de eigentijdse cultuur plaatsen in het perspectief van de traditie waarin Europa staat.

Domein C: Zelfstandige oordeelsvorming

3. De kandidaat kan een beargumenteerde reactie op de voorgelegde teksten formuleren.

Domein D: Oriëntatie op studie en beroep

Domein E: Informatievaardigheden

4. De kandidaat kan gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij Latijn.

De **minimumlijst Latijn** bestaat uit drie delen:

- I vormleer,
- II syntaxis,
- III stilistische, narratologische en argumentatieve middelen.

Deel I en II bevatten een opsomming van de taalkundige verschijnselen die kandidaten moeten kennen en die niet geannoteerd worden bij de vertaalopgave bij het Centraal examen. Deel III bevat een overzicht van literaire termen die door het CvTE bekend worden verondersteld.

De minimumlijst Latijn hanteert de terminologie die ook bij het Centraal Examen gehanteerd wordt.

Een uitgebreide beschrijving van de minimumlijst staat op examenblad.nl

Bijlage 2 Pensum

De met een asterisk (*) gemarkeerde passages worden in vertaling gelezen.

Centraal examen

Kernauteur: Livius

Genre: Historisch proza

Rode draad: Religieuze uitingen

Aanbevolen editie: Titi Livi Ab Urbe Condita, Tomus I, libri I-V, R.M. Ogilvie, Oxford 1974 (Oxford Classical Texts); Tomus II, libri VI-X, C.F. Walters, R.S. Conway, Oxford 1919 (Oxford Classical Texts); Tomus III, libri XXI-XXV, C.F. Walters, R.S. Conway, Oxford 1929 (Oxford Classical Texts); Tomus IV, libri XXVIXXX, R.S. Conway, S.K. Johnson, Oxford 1935 (Oxford Classical Texts); Tomus VI, libri XXXVI-XL, P.G. Walsh, Oxford 1999 (Oxford Classical Texts)

*praefatio

1.3.10-11, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7.1-11 (N.B. 1.3.10 begint met "Proca deinde regnat.")

*1.7.12-15

*1.8.1-3

1.12

*1.13

1.15.6-8, 16

*1.20-21

*1.31

1.34

1.39

1.45

1.56

*5.47

7.6.1-6

*21.62

*22.9.7-10

*22.57.1

22.57.2-6

23.11.1-6

*25.1.6-12

*25.12

*29.10.4-11.8

29.14.5-14

*39.8

39.9-14

*39.15-19

College-examen

Kernauteur: Vergilius

Genre: Epos

Rode draad: Van Troje naar Italië

Aanbevolen edities: P. Vergili Maronis opera ed. R.A.B. Mynors Oxford (OCT) 1969

Aeneis I, 1-101
Aeneis I, 170-209
*Aeneis I, 335-410
*Aeneis I, 588-612
*Aeneis I, 723-756
*Aeneis II, 1-249
Aeneis II, 250-297
*Aeneis II, 506-566
*Aeneis II, 671-720
Aeneis II, 721-804
Aeneis III, 1-120
*Aeneis III, 369-462
Aeneis III, 506-569
*Aeneis IV, 1-218
Aeneis IV, 219-278
*Aeneis IV, 529-583
Aeneis VII, 5-45 (t/m moveo)
Aeneis VII, 107-147
*Homerus, Ilias 1, 1-7
*Homerus, Odyssee 1, 1-10

Bijlage 3 Hulpmiddelen

Toegestaan

De hulpmiddelen van het basispakket zijn toegestaan bij alle examens. Zij zijn niet alle nodig.

Basispakket

Het standaard basispakket bij alle centrale examens en college-examens bevat:

- schrijfmateriaal
- tekenpotlood
- blauw en rood kleurpotlood
- liniaal met millimeterverdeling
- passer
- geodriehoek
- vlakgum
- rekenmachine

Ook is het toegestaan om hulpmiddelen mee te brengen die geen relatie hebben met de exameneisen maar wel functioneel kunnen zijn, zoals: markeerstift, puntenslijper, leesliniaal (loep).

Woordenboeken

Een eendelig verklarend woordenboek Nederlands is toegestaan bij *alle schriftelijke examens*. In plaats van het eendelig woordenboek Nederlands mag ook gebruik gemaakt worden van een woordenboek van Nederlands naar een vreemde taal (de thuistaal van de kandidaat). Een digitaal woordenboek is *niet* toegestaan.

Een woordenboek Latijn-Nederlands is toegestaan en een grammaticaoverzicht met werkwoordenlijst (in het woordenboek of los) zonder voorbeeldzinnen en toelichting op het gebied van de syntaxis.

Een voorbeeld van een toegestaan woordenboek is het woordenboek Latijn-Nederlands van H. Pinkster inclusief het daarin opgenomen grammaticaoverzicht. Ook is het toegestaan dit als los boekje uitgegeven grammaticaoverzicht naast een ander Latijns woordenboek te gebruiken.

Niet toegestaan is een woordenboek dat specifiek is toegesneden op een auteur aan wiens werk de vertaalopgave ontleend is.

Uitgebreide informatie over hulpmiddelen voor de centrale examens en hulpmiddelen voor kandidaten met een beperking staat in de Regeling toegestane hulpmiddelen. Kies: examenblad.nl/vwo_of_havo/onderwerpen/hulpmiddelen/2017

